

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/71/2017
Identifikačné číslo spisu: 8016200314
Dátum vydania rozhodnutia: 29.05.2019
Meno a priezvisko: Mgr. Viliam Pohančeník
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8016200314.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Viliama Pohančeníka a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Viery Nevedelovej, v právnej veci navrhovateľky: T. N., nar. XX.XX.XXXX, W. Z. XXXX/X, B., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 02.05.2016, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 6Sd/27/2016-51 zo dňa 05.04.2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 6Sd/27/2016-51 zo dňa 05.04.2017 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 02.05.2016 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Navrhovateľke právo na náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 6Sd/27/2016-51 zo dňa 05.04.2017 potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 02.05.2016 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie odporkyne“), ktorým odporkyňa podľa § 73, § 112 ods. 4 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zvýšila navrhovateľke sumu invalidného dôchodku od 02.02.2016 na 187,10 eur mesačne. Účastníkom nepriznal nárok na náhradu trov konania.

V odôvodnení rozsudku krajský súd citoval § 71 ods. 1, 2, 4 až 7, § 73 ods. 2, § 112 ods. 4, § 209 ods. 1, 2 a 4 zákona č. 461/2003 Z. z.. V prípade navrhovateľky bola rozhodujúcou skutočnosťou pre nárok na výplatu dávky zmena zdravotného stavu a zvýšenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, ktorá je jedným z kritérií pre určovanie sumy invalidného dôchodku. Posudkový lekár sociálneho poistenia pri hodnotení zmeny jej zdravotného stavu vychádzal z lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie, komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, na základe ktorých určil rozhodujúce zdravotné postihnutie a k nemu prislúchajúcu mieru poklesu. Podľa záverov posudkového lekárka sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie, vysunuté pracovisko v Prešove, uvedených v

odbornom posudku zo dňa 19.04.2016, je rozhodujúcim zdravotným postihnutím u navrhovateľky choroba podporného a pohybového aparátu zaradená do kapitoly XV, oddiel B, položka 1, písm. b/ prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z., a to osteoporóza, osteomalácia, osteopathia, iné metabolické ochorenia chrbtice a kĺbov - stredne ťažká forma osteoporózy a iné metabolické ochorenia kostí s prítomnosťou jedného alebo viacerých zlomenín stavcov, s následným obmedzením pohyblivosti, vplyvom na statiku chrbtice, občasnými prejavmi nervového a svalového dráždenia, slabosťou svalového korzetu, s podstatným poklesom výkonnosti a značným ovplyvnením pohyblivosti, T-skóre nad 2,5. Pri tomto rozhodujúcom zdravotnom postihnutí je určená miera poklesu v rozpätí od 35 % do 45 %. Posudkový lekár ju u navrhovateľky určil v hornej hranici tohto rozpätia 45 % a túto zvýšil z dôvodu závažnosti ostatných zdravotných postihnutí o 10 %. V kapitole XV, oddiel G, položka 20, písm. b/ prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. sú uvedené zle zahojené alebo nezahojené zlomeniny zápästných kostí, jednej záprstnej kosti alebo viacerých záprstných kostí, s poruchou funkcie ruky na dominantnej končatine, kde je stanovená percentuálna miera poklesu v rozsahu od 35 % do 45 %, t. j. v rovnakom rozpätí ako je to pri rozhodujúcom zdravotnom postihnutí podľa kapitoly XV, oddiel B, položka 1, písm. b/ prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z., teda výškou miery poklesu nemá toto iné zdravotné postihnutie vyššiu hodnotu ako rozhodujúce zdravotné postihnutie. Vo vzťahu k námietke navrhovateľky, v ktorej nesúhlasila s určením dátumu vzniku zvýšenia sumy invalidného dôchodku od 02.02.2016, krajský súd po preskúmaní posudkového spisu a posudkov posudkového lekára ústredia zo dňa 19.04.2016 ako aj doplnacieho posudku zo dňa 09.11.2016 dospel k záveru, že táto námietka nie je dôvodná. Z neurologického vyšetrenia zo dňa 22.09.2015 je zrejmé, že navrhovateľka absolvovala v marci 2015 operáciu pravej ruky. V náleze z ortopedického vyšetrenia zo dňa 07.09.2015 je konštatované, že do roka po operácii možno očakávať zlepšenie jej stavu. Dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav posudzuje zákon č. 461/2003 Z. z. v § 71 ods. 2 ako zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok. Z ortopedického vyšetrenia zo dňa 17.02.2016 ako aj z vyšetrenia FRO zo dňa 29.02.2016 krajský súd zistil, že u navrhovateľky je diagnostikovaná iná sekundárna artróza ruky s palpačnou bolestivosťou kĺbov palca pravej ruky, s obmedzenou aktivitou a pasívnou pohyblivosťou tak, ako to konštatoval aj posudkový lekár. Na podklade týchto lekárskeho vyšetrení došlo k ustáleniu a zhodnoteniu dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu navrhovateľky. Keďže navrhovateľka si podala žiadosť o zvýšenie sumy invalidného dôchodku dňa 02.02.2016, posudkový lekár sociálneho poistenia sumu zvýšenia invalidného dôchodku stanovil od tohto dátumu. K dátumu 09.03.2015 tak, ako to požadovala navrhovateľka, nie sú predložené odborné vyšetrenia, ktoré by konštatovali takto zhoršený zdravotný stav. Práve naopak, v ortopedickom vyšetrení zo dňa 07.09.2015 sa predpokladá zlepšovanie tohto stavu do jedného roka. Závery posudkového lekára sú súladné so závermi, ktoré boli konštatované v odborných lekárskeho vyšetreniach predložených navrhovateľkou.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka v zákonnej lehote odvolanie navrhujúc, aby odvolací súd rozhodol s prihliadnutím na dátum podania žiadosti Sociálnej poisťovni, pobočke Prešov dňa 09.03.2015 a nie s prihliadnutím na dátum 02.02.2016. Nesúhlasila s dátumom vzniku zvýšenia invalidného dôchodku od 02.02.2016. Mala za to, že zvýšenie jej malo byť priznané od 09.03.2015. Žiadosť o prehodnotenie zdravotného stavu od roku 2010 podala z dôvodu jeho zhoršenia, jej dlhodobé práceneschopnosti sa predlžovali, naposledy bola práceneschopná od 14.03.2014 do 30.06.2016, teda viac ako dva roky. V marci 2015 jej skončila podporná doba práceneschopnosti, ale zároveň bola objednaná na operáciu palca pravej ruky. Po operácii (05.03.2015) v pondelok 09.03.2015 požiadala Sociálnu poisťovňu, pobočku Prešov o prehodnotenie zdravotného stavu. K odvolaniu proti rozsudku krajského súdu priložila fotokópiu prvej strany lekárskej správy posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Prešov zo dňa 28.04.2015. Na záver vyjadrila názor, že krajský súd rozhodol len na základe tvrdenia Sociálnej poisťovne, pobočky Prešov a jej dôkaz odmietol.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu z dôvodu jeho vecnej správnosti. Dôvody, ktoré uviedla navrhovateľka v odvolaní, nepovažovala za opodstatnené. Na posúdenie dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a jeho následkov na schopnosť fyzickej osoby vykonávať zárobkovú činnosť, sa vyžadujú odborné lekárske znalosti. Vo veciach sociálneho poistenia je dokazovanie zverené posudkovým lekárom, a to tak na účely správneho, ako aj

súdneho konania. Navrhovateľka v odvolacom konaní neuviedla žiadne nové skutočnosti, ktoré by spochybňovali úplnosť, objektivitu a presvedčivosť posudkov posudkových lekárov sociálneho poistenia zadovážených v tomto konaní. Pochybnosti navrhovateľky o nesprávnom posúdení jej zdravotného stavu sú nedôvodné a vyvolané jej subjektívnym presvedčením, čo nezakladá dôvod na spochybnenie správnosti skutkových zistení a záverov prijatých v správnom konaní. Skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia navrhovateľky boli ozrejmené príslušnými posudkovými lekármi sociálneho poistenia, sú úplné, dostatočne podložené odbornými vyšetreniami a nálezmi, ako aj zdravotnou dokumentáciou, sú bez nejasností a vnútorných rozporov a vo svojich záveroch sa zhodujú. Nebol preto daný dôvod na ďalšie dokazovanie. Navrhovateľka v konaní nepreukázala, že by bol jej zdravotný stav zhoršený v rozsahu odôvodňujúcom určenie vyššej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „SSP“).

Podľa § 492 ods. 1 SSP, konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky je potrebné vyhovieť.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia odporkyne o zvýšení invalidného dôchodku navrhovateľke a predovšetkým posúdenie správnosti určenia dátumu, ku ktorému odporkyňa zvýšila mieru poklesu jej schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z.. Určuje sa v percentách podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí. Jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa nesčítavajú. Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10 %, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (§ 71 ods. 5 až 8 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Pre posúdenie nároku na zvýšenie invalidného dôchodku je podstatnou otázkou vplyvu dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu na schopnosť výkonu zárobkovej činnosti.

Dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok. Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Na určenie zvýšenia hodnoty miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou sa vychádza z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti, dosiahnutého vzdelania, skúsenosti a schopnosti rekvalifikácie. Obdobne to platí, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom viacerých zdravotných postihnutí podmieňujúcich dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav (§ 71 ods. 2, 3 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Z administratívneho spisu mal odvolací súd za preukázané, že navrhovateľka je od roku 2010 poberateľkou invalidného dôchodku, nakoľko bola v lekárskom posudku posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Prešov zo dňa 05.04.2011 uznaná za invalidnú od 09.11.2010 z dôvodu, že podľa posudku má mieru poklesu 45 % pre rozhodujúce zdravotné postihnutie - Choroby podporného a pohybového aparátu, osteopathia, osteoporóza, stredne ťažké formy podľa kapitoly XV, oddiel B, položky 1, písm. b/ prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z.. Rovnaká miera poklesu jej bola

určená aj pri kontrolnej lekárskej prehliadke posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Prešov v lekárskom posudku zo dňa 30.04.2013.

Dňa 09.03.2015 bola Sociálnej poisťovni, pobočke Prešov doručená žiadosť navrhovateľky o zvýšenie invalidného dôchodku a po jej podaní bol jej zdravotný stav posúdený posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Prešov v lekárskom posudku zo dňa 02.02.2016, ktorý tvoril podklad pre vydanie rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.02.2016 o zamietnutí žiadosti navrhovateľky o zvýšenie invalidného dôchodku. Proti tomuto rozhodnutiu podala navrhovateľka odvolanie a po jeho podaní bol jej zdravotný stav opätovne posúdený posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Prešov, ktorý jej určil 45 % mieru poklesu a následne posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne, ústredie, vysunuté pracovisko v Prešove, ktorý v lekárskom posudku zo dňa 19.04.2016 zvýšil mieru poklesu schopnosti navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť na 55 %. Odporkyňa na základe lekárskeho posudku posudkového lekára ústredia zo dňa 19.04.2016 rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19.05.2016 zrušila svoje rozhodnutie zo dňa 16.02.2016 o zamietnutí žiadosti navrhovateľky o zvýšenie invalidného dôchodku a napadnutým rozhodnutím odporkyne bol navrhovateľke zvýšený invalidný dôchodok od 02.02.2016.

Z uvedených posudkov je nesporné, že navrhovateľka bola uznaná za invalidnú a že došlo k zvýšeniu miery poklesu jej schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 55 %. Sporným je dátum vzniku zvýšenia miery poklesu, ktorý bol posudkovými lekármi stanovený na 02.02.2016, avšak navrhovateľka sa domáhala uznania skoršieho dátumu, a to od 09.03.2015.

Za účelom doplnenia dokazovania krajský súd uznesením č. k. 6Sd/27/2016-36 zo dňa 20.10.2016 vrátil odporkyňu posudkový spis na vypracovanie doplniaceho posudku, v ktorom mala odporkyňa dostatočne odôvodniť podstatné skutočnosti, na základe ktorých dospela k záveru, že u navrhovateľky nastala zmena jej zdravotného stavu od 02.02.2016. Po vrátení posudkového spisu odporkyňu bol dňa 09.11.2016 vypracovaný posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie, vysunuté pracovisko v Prešove lekársky posudok, v ktorom bola navrhovateľke určená 45 % mieru poklesu.

Je nepochybné, že poistenc má nárok na invalidný dôchodok alebo na jeho zvýšenie, ak odo dňa vzniku invalidity alebo zvýšenia miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, ktorý určí posudkový lekár v posudku, dosiahne požadovanú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Pre rozhodnutie odporkyne vo veci dôchodkovej dávky je potrebné, aby bol určený presne deň vzniku invalidity či deň zvýšenia miery poklesu, čo môže určiť na základe podkladov iba posudkový lekár odporkyne.

Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 9So/25/2010 zo dňa 27.10.2015 konštatoval, že „Určenie dátumu vzniku invalidity je rozhodujúcou okolnosťou pre následné posúdenie splnenia podmienky potrebnej doby dôchodkového poistenia pre vznik nároku na invalidný dôchodok. Vznik invalidity je potrebné určiť v súlade s § 71 ods. 3 a 4 zákona č. 461/2003 Z. z., pričom nie je rozhodujúce, kedy (ktorým dňom) poistenc o invalidný dôchodok požiadal. Rozhodujúce je, odkedy dlhodobý zdravotný stav podmieňuje invaliditu.“

Neuniklo pozornosti odvolacieho súdu, že v posudkovej dokumentácii sa nachádza „Žiadosť o dávku sociálneho poistenia“ bez uvedenia dátumu, ktorá bola osobne doručená Sociálnej poisťovni, pobočke Prešov dňa 09.03.2015 a na ktorej je pečiatka všeobecnej lekárskej MUDr. R. K. ako aj posudkovej lekárskej sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Prešov MUDr. O. V. Žiadosť o zvýšenie invalidného dôchodku zo dňa 02.02.2016 je vlastne žiadosťou navrhovateľky o prehodnotenie zdravotného stavu.

Podľa názoru odvolacieho súdu sa ani posudkový lekár ústredia v „doplnacom“ posudku zo dňa 09.11.2016 dostatočne nevysporiadal s otázkou dátumu zmeny miery poklesu schopnosti navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť a neodôvodnil, prečo tento dátum stanovil na 02.02.2016, ani prečo

opätovne pristúpil k zníženiu miery poklesu z 55 % určenej v posudku zo dňa 19.04.2016 na 45 %. Konštatovanie posudkového lekára ústredia v posudku zo dňa 09.11.2016, že „Nakoľko po nadobudnutí charakteru dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu nedošlo k výraznému zlepšeniu pooperačného stavu po necelom roku od operácie, zhodnotila celkový zdravotný stav navýšením podľa § 71 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z. mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť podľa kapitoly XV, oddiel G, položky 20, písmena b/, a to od dátumu 02.02.2016, kedy si požiadala o zvýšenie sumy invalidného dôchodku.“, nemožno považovať za presvedčivo a logicky odôvodňujúci záver o určení dátumu zmeny miery poklesu u navrhovateľky.

Pretože od dátumu vzniku invalidity, resp. dátumu zmeny miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa odvodzuje suma invalidného dôchodku, je nutné tento dátum zistiť spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti. Odvolací súd podotýka, že na tento účel je možné ustanoviť znalca v zmysle § 196 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z..

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta prvá OSP v spojení s § 250q ods. 2 OSP zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne zadovážiť si nový posudok o zdravotnom stave a miere poklesu schopnosti navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť v zmysle vyššie naznačeného. Na tento účel je potrebné, aby posudkový lekár presvedčivo zdôvodnil určenie dátumu zmeny miery poklesu na základe nálezov odborných lekárskech vyšetrení v súlade s § 71 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z.. Odvolací súd pripomína, že povinnosťou navrhovateľky je preukázať svoje tvrdenia a predložiť posudkovému lekárovi dôkazy na podporu svojich tvrdení. Na základe nového posúdenia a úplného administratívneho spisu odporkyňa vo veci znovu rozhodne.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 250k ods.1 a § 151 ods. 1 OSP, lebo úspešná navrhovateľka si náhradu trov neuplatnila.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.